

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ

ПОЛІТИКА НАЦІОНАЛЬНОЇ ПАМ'ЯТІ

Методичні рекомендації
до вивчення дисципліни
для студентів спеціальності 052 «Політологія»

Київ 2021

УДК 32.019.51+323.1

С 30

Укладач: В.Л. Семко, канд. політ. наук, доц.

В.В. Пристайко, канд. наук держ.упр.

Рецензент: Згурська В.Л., канд. політ. наук, доцент

Відповідальний за випуск: Є.В. Перегуда, докт. політ. наук,
професор, завідувач кафедри політичних наук і права

Затверджено на засіданні кафедри політичних наук і права,
протокол №12 від 19 червня 2021 р.

Політика національної пам'яті: Методичні рекомендації з
підготовки до практичних занять, виконання індивідуальних завдань
та самостійної роботи для студентів спеціальності 052 «Політологія».
Уклад. В.Л. Семко, В.В. Пристайко. Київ–Тернопіль: КНУБА, Ф-ОП
Шпак В.Б., 2021. 22 с.

Подано компетентності, які мають набути студенти за
підсумками вивчення дисципліни, та програмні результати навчання,
зміст лекційного курсу, плани практичних занять, контрольні
запитання, тематику індивідуальних завдань та рекомендації з їх
підготовки, інформацію про методи контролю та оцінювання, список
рекомендованої літератури.

Призначено для студентів спеціальності «Політологія».

© КНУБА, 2021

ЗМІСТ

Загальні положення.....	3
Мета та завдання навчальної дисципліни	4
Методи навчання.....	6
Лекційна частина курсу.....	8
Плани практичних занять	9
Індивідуальне завдання	13
Методи контролю та оцінювання знань	15
Методичне забезпечення	19

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Дане видання містить мету вивчення дисципліни, компетентності, які має здобути студент, програмні результати навчання, лекційний зміст курсу, структурований за модулями та змістовими модулями, тематику практичних занять, вимоги до виконання індивідуального завдання, шкалу оцінювання знань, вмінь та навичок студента, роз'яснення деяких аспектів організації навчального процесу, список навчально-методичного забезпечення для підготовки до практичних занять та виконання індивідуального завдання. Значна частина позицій зі списку розміщено на Освітньому сайті КНУБА за адресою <https://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=4175> або ж за цією адресою містяться посилання на ці джерела та літературу в інтернеті. Також видання містить основні положення щодо політики академічної доброчесності та політики відвідуваності занять.

Важлива роль при вивченні дисципліни відводиться самостійній роботі студентів, зокрема виконанню індивідуального завдання. У виданні наведений орієнтовний перелік тем індивідуальних завдань. Перелік не є вичерпним. Студенти можуть запропонувати власні теми, виходячи з інтересів своєї наукової роботи.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕТИ

Мета дисципліни: вивчення концепцій національної пам'яті в світовій та вітчизняній науці, а також вивчення таких феноменів сучасності як традиція, ностальгія, забуття та ін.; засвоєння студентами сучасних підходів до аналізу різноманітних форм колективних уявлень про минуле, ознайомлення з науковими дослідженнями у сфері інструменталізації історичного знання та його використання в актуальних політичних процесах; з'ясування взаємозв'язків між тим, що суспільства пам'ятають/знають про своє минуле, та свідомими зусиллями окремих спільнот і урядів з формування певних образів минулого у суспільній уяві; формування у студентів уявлення про особливості структури національної пам'яті українського народу, природу та прояви дуалізму національної історичної свідомості та визначення шляхів його подолання.

Компетентності здобувачів освітньої програми, що формуються в результаті засвоєння освітньої компоненти

Код	Зміст компетентності
Інтегральна компетентність	
ІК	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у політичній сфері, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням теорій та методів політичної науки.
Загальні компетентності	
ЗК01	Знання предметної області та розуміння професійної діяльності.
ЗК03	Здатність бути критичним і самокритичним.
ЗК07	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
Фахові компетентності	
СК01	Здатність використовувати категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки.
СК02	Здатність застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки.
СК03	Здатність описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та

	ідеологічних контекстах.
Додаткові фахові компетентності	
ДСКЗ	Здатність до розробки рекомендацій щодо формування планів розвитку населених пунктів, просторового планування та забудови міст.

Програмні результати здобувачів освітньої програми, що досягаються в результаті засвоєння освітньої компоненти

Код	Програмні результати
ПРН01	Розуміти предметну область, етичні та правові засади професійної діяльності.
ПРН03	Вміти критично мислити у сфері професійної діяльності.
ПРН09	Вміти застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки.
ПРН10	Вміти описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Вивчення курсу здійснюється у формі лекцій, практичних занять, самостійної роботи студентів над першоджерелами та навчально-методичною літературою, написання індивідуальних завдань (курскових робіт), модульного контролю, складання іспиту.

Лекція як провідна організаційна форма навчального процесу вводить в предметне поле політології, знайомить з найбільш важливими проблемами сучасної політичної науки (світової та вітчизняної), забезпечує системність знань. Наявність конспекту лекцій допоможе студентам здобути цілісні знання з опорою на новітні досягнення світової та вітчизняної соціогуманітарної науки. Викладач постійно оновлює, доопрацьовує, систематизує лекційний матеріал, подає його в навчально-орієнтованій інтерпретації.

Практичне заняття – колективна форма аудиторних занять, активний метод перевірки знань, якому передують лекція і самостійне опрацювання студентами першоджерел, посібників, підручників, поточних публікацій в друкованих та електронних ЗМІ, власного конспекту лекцій. Під час семінарів студенти виступають з підготовленими доповідями, беруть участь в обговоренні інших доповідей (дискусії), формулюють запитання, виступають з рецензіями, висловлюють власні оцінки, погляди, демонструють вміння та навички політологічного аналізу новітніх політичних процесів та явищ.

Для підготовки кожної теми семінарів студентам пропонується список рекомендованої літератури, опрацювання якої дозволить ґрунтовно опанувати відповідну проблематику. Рекомендованою літературою можна скористатися на Освітньому сайті КНУБА, в читальному залі бібліотеки КНУБА, в навчально-методичному кабінеті кафедри політичних наук (ауд. 432). Крім того, бібліотека та навчально-методичний кабінет володіють розгалуженими фондами періодичних видань, ознайомлення з якими допоможе студентам актуалізувати отримані політологічні знання, зокрема вникнути в український політичний вимір.

Під час роботи на семінарі студенти повинні продемонструвати свої знання вільно оперуючи засвоєним понятійно-категоріальним апаратом з політології.

Високу оцінку студент отримує тоді, коли системно логічно висвітлює навчальну проблему своїми словами, користуючись власним конспектом та відповідними записами.

Перші доповіді з питань семінару варто розраховувати на 10 -15 хв., як правило, з трибуни перед аудиторією. Подальше обговорення доповіді

включає такі форми участі в семінарі : доповнення, запитання, зауваження, побажання, розгорнута оцінка. Регламент участі в обговоренні доповіді – до 5 хв.

В разі організації навчального процесу онлайн лекції, практичні заняття проводяться на платформі Microsoft Teams. Викладач формує відповідну команду, для чого кожен студент повинен мати адресу корпоративної пошти КНУБА. Навчальні матеріали розміщуються в Microsoft Teams, а також на Освітньому сайті КНУБА.

Консультації з дисципліни проводяться керівником курсу щотижнево. Графік доводиться до студентів на початку вивчення дисципліни.

ЛЕКЦІЙНА ЧАСТИНА КУРСУ

Змістовний модуль 1. Теоретико-методологічні засади політики національної пам'яті.

Лекція 1. Поняття національної пам'яті.

Лекція 2. Історична пам'ять і національна пам'ять: проблема взаємозв'язків.

Лекція 3. Історична пам'ять як засіб самоідентифікації.

Лекція 4. Національний історичний наратив і пам'ять.

Лекція 5. Історія і пам'ять: взаємозв'язки та суперечності.

Змістовний модуль 2. Світовий та національний досвід формування національної пам'яті.

Лекція 6. Політика національної пам'яті як інструмент формування масової свідомості.

Лекція 7. Зарубіжний досвід збереження колективних уявлень про минуле.

Лекція 8. Історична пам'ять і політика національної пам'яті в політичному просторі сучасній Україні.

ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Змістовний модуль 1. Теоретико-методологічні засади політики національної пам'яті.

Практичне заняття 1. Явище історичної пам'яті.

План

1. Поняття історичної пам'яті.
2. Особливості структури історичної пам'яті українського народу.

Контрольні запитання

Дайте визначення поняттю історичної пам'яті.

Охарактеризуйте чинники формування історичної пам'яті.

Наведіть та охарактеризуйте структурні елементи історичної пам'яті.

Чи є історична пам'ять індивідуальним або груповим явищем?

Як між собою співвідносяться індивідуальна та колективна історична пам'ять?

Практичне заняття 2. Теоретичні засади національної пам'яті

План

1. Класичні теорії національної пам'яті.
2. Сучасні теорії національної пам'яті.

Контрольні запитання

Хто ввів в обіг поняття національної пам'яті?

Які концепції національної пам'яті вважаються класичними?

В чому полягають особливості сучасних підходів до поняття національної пам'яті?

Охарактеризуйте сучасні концепції національної пам'яті.

В чому полягає внесок українських вчених у вивчення феномену національної пам'яті?

Практичне заняття 3. Національна ідентичність

План

1. Національна ідентичність як мета та втілення політики національної пам'яті.

2. Структурні елементи ідентичності.

3. Багатошаровість ідентичності.

Контрольні запитання

В чому полягає сутність явища національної ідентичності?

Дайте визначення поняттю політики національної пам'яті.

Охарактеризуйте структурні елементи ідентичності.

Як між собою співвідносяться поняття ідентичності та

самоідентифікації?

Чи може ідентичність не співпадати з самоідентифікацією?

Як Ви розумієте поняття багатозарової ідентичності?

Які існують варіанти співвідношення національної, регіональної та локальної ідентичності?

В чому полягають особливості співвідношення національної, регіональної та локальної ідентичності в Україні?

Практичне заняття 4-5. Історична пам'ять як засіб самоідентифікації (4 год.).

План

1. Історична пам'ять як базис політики національної пам'яті.

2. Історія і пам'ять: проблема взаємозв'язків.

3. Історична пам'ять як засіб самоідентифікації.

4. Історична політика: використання минулого в інтересах теперішнього.

Контрольні запитання

Чому історична пам'ять є базисом національної пам'яті?

На що спрямована політика національної пам'яті в контексті формування історичної пам'яті?

Як Л. Нагорна визначала явище історичної політики?

Що є пасивним, що – активним елементом в системі відносин «історична пам'ять – політика національної пам'яті»?

Чи може колективна історична пам'ять бути інструментом самоідентифікації?

Як Ви розумієте поняття маніпуляції свідомістю?

Наведіть приклади використання минулого в інтересах сучасного політичного процесу?

Змістовний модуль 2. Світовий та національний досвід формування національної пам'яті.

Практичне заняття 6. Політика національної пам'яті як фактор політичного процесу.

План

1. Функції політичної свідомості.

2. Символічна політика та формування політичної свідомості.

3. Механізми символічної політики.

Контрольні запитання

Охарактеризуйте роль політичної свідомості у формуванні сучасних політичних процесів.

Які політичні інститути сприяють підвищенню ролі свідомості у

політиці?

Як між собою співвідносяться індивідуальна та групова свідомість?

Що розуміють під поняттям політичного символу? Які його властивості?

В чому полягає сутність символічної політики?

Чому символічна політика ефективна в контексті формування політичної свідомості?

Як Ви розумієте поняття символічного насилля?

Що Т. Мейер вкладав у поняття естетичного насилля?

Охарактеризуйте механізми символічної політики та наведіть приклади використання кожного з них.

Практичне заняття 7. Політика пам'яті: світовий досвід.

План

1. Політика національної пам'яті в США та Канаді.
2. Політика національної пам'яті в країнах Західної Європи.
3. Політика національної пам'яті в країнах Західної та Східної Європи.
4. Особливості політики історичної пам'яті в країнах Азії, Африки та Латинської Америки.

Контрольне завдання

В рамках цього практичного заняття студенти мають написати та презентувати есе щодо особливостей політики національної пам'яті в одній із обраних країн (на вибір).

Практичне заняття 8-10. Політика національної пам'яті в Україні.

План

1. Політичні репресії 1920-1980-х та формування національної пам'яті.
2. Політика національної пам'яті в Україні (1991-2016 рр.).
3. Еволюція політики національної пам'яті в процесі та після Революції Гідності.

Контрольні запитання

Як вплинула суспільна дискусія на зламі 1980-1990-тих років щодо сталінських репресій та голодомору на формування національної свідомості в Україні?

Охарактеризуйте основні напрями політики національної пам'яті в Україні в 1991-2016 рр.?

Як би Ви охарактеризували зміни в політиці національної пам'яті після Революції Гідності?

Проаналізуйте нормативно-правову базу політики національної

пам'яті в Україні.

Охарактеризуйте організаційно-правові засади політики національної пам'яті.

Які напрями включають політика декомунізації та політика дерусифікації?

Оцініть ефективність політики національної пам'яті в Україні.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

Тематика індивідуальних завдань

1. Поняття «національна пам'ять», «колективна пам'ять», «історична свідомість»: сутність, завдання та критерії застосування.
2. М. Хальбвакс: соціальні рамки пам'яті та важливість історичної пам'яті для ідентичності груп і суспільств.
3. А. Ассман та вивчення культури пам'яті давніх суспільств.
4. «Місця пам'яті» П. Нора як маніфест та класичний зразок вивчення суспільної пам'яті.
5. Історія і пам'ять: проблема взаємозв'язків
6. Проблеми співвідношення пам'яті та історії як двох відмінних способів фіксації та використання минулого.
7. Причини конфліктності історії та пам'яті.
8. Що і чому суспільства пам'ятають: підходи до вивчення національної та історичної пам'яті.
9. Поняття «меморіального повороту» у зарубіжній історіографії 1980-х років: причини поширення досліджень пам'яті.
10. Етапи вивчення національної пам'яті у Україні від 1991 року до теперішнього часу.
11. Пам'ять свідків: особливості дослідження.
12. Усна історія як новий підхід до вивчення історії ХХ ст. Еволюція усної історії.
13. Методологічні та психологічні засади політики національної пам'яті.
14. Історична політика: використання минулого в інтересах теперішнього.
15. Історія політичного використання історичного знання від давнини до сьогодення.
16. Історія понять «політика пам'яті» та «історична політика»
17. Основні агенти реалізації історичної політики.
18. Роль історичного знання у розвитку національних ідеологій та становленні національних держав.
19. Історія як інструмент національно-патріотичного виховання.
20. Роль пам'ятників та меморіалів у державній політиці національної пам'яті.
21. Роль шкільних підручників у формуванні історичних уявлень та національної пам'яті суспільства.
22. Роль академічної історичної науки у реалізації державної політики національної пам'яті.

23. Історична освіта як складова політики національної пам'яті.
24. Політика національної пам'яті в Україні (1991-2022 рр.).
25. Політика національної пам'яті в Україні за президентства Л. Кучми, В. Ющенко, В. Януковича: шляхи реалізації, досягнення та поразки.

Вимоги до виконання індивідуальних завдань

Індивідуальне завдання підлягає захисту студентом на заняттях, які призначаються додатково. Індивідуальне завдання може бути виконане у різних формах. Студенти можуть зробити його у вигляді реферату. Реферат повинен мати обсяг 18-24 сторінок А4 тексту (кегель Times New Roman, шрифт 14, інтервал 1,5), включати план, структуру основної частини тексту відповідно до плану, висновки і список літератури, складений відповідно до ДСТУ 8302:2015. В рефераті можна помістити словник базових понять до теми. Водночас індивідуальне завдання може бути виконане в інших формах, наприклад, у вигляді презентації у форматі Power Point. В цьому разі обсяг роботи визначається індивідуально – залежно від теми.

Як виконання індивідуального завдання за рішенням викладача може бути зарахована участь студента у міжнародній або всеукраїнській науково-практичній конференції з публікацією у матеріалах конференції тез на одну з тем, дотичних до змісту дисципліни, або публікація статті на одну з таких тем в інших наукових виданнях.

Текст індивідуального завдання подається викладачу не пізніше, ніж за 2 тижні до закінчення семестру. Заняття із захисту індивідуальних завдань призначаються не пізніше, ніж за 1 тиждень до закінчення семестру. Викладач має право вимагати доопрацювання індивідуального завдання, якщо воно не відповідає вимогам.

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ТА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ

Загальне оцінювання здійснюється через вимірювання результатів навчання у формі проміжного (модульного) та підсумкового контролю (залік, захист індивідуальної роботи тощо) відповідно до вимог зовнішньої та внутрішньої системи забезпечення якості вищої освіти.

Політика щодо академічної доброчесності

Тексти індивідуальних завдань (в т.ч. у разі, коли вони виконуються у формі презентацій або в інших формах) можуть перевірятись на плагіат. Для цілей захисту індивідуального завдання оригінальність тексту має складати не менше 70%. Виключення становлять випадки зарахування публікацій Здобувачів у матеріалах наукових конференціях та інших наукових збірниках, які вже пройшли перевірку на плагіат.

Списування під час тестування та інших опитувань, які проводяться у письмовій формі, заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). У разі виявлення фактів списування з боку здобувача він отримує інше завдання. У разі повторного виявлення призначається додаткове заняття для проходження тестування.

Політика щодо відвідування

Здобувач, який пропустив аудиторне заняття з поважних причин, має продемонструвати викладачу та надати до деканату факультету документ, який засвідчує ці причини.

За об'єктивних причин (хвороба, міжнародне стажування, наукова та науково-практична конференція (круглий стіл) тощо) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Методи контролю

Основні форми участі Здобувачів у навчальному процесі, що підлягають поточному контролю: виступ на практичних заняттях; доповнення, опонування до виступу, рецензія на виступ; участь у дискусіях; аналіз першоджерел; письмові завдання (тестові, індивідуальні роботи у формі рефератів); та інші письмові роботи, оформлені відповідно до вимог. Кожна тема курсу, що винесена на лекційні та практичні заняття, відпрацьовується Здобувачами у тій чи іншій формі, наведеній вище. Обов'язкова присутність на лекційних заняттях, активність впродовж семестру, відвідування/відпрацювання усіх аудиторних занять, виконання інших видів робіт, передбачених навчальним планом з цієї дисципліни.

При оцінюванні рівня знань Здобувача аналізу підлягають:

- характеристики відповіді: цілісність, повнота, логічність, обґрунтованість, правильність;

- якість знань (ступінь засвоєння фактичного матеріалу): осмисленість, глибина, гнучкість, дієвість, системність, узагальненість, міцність;

- ступінь сформованості вміння поєднувати теорію і практику під час розгляду ситуацій, практичних завдань;

- рівень володіння розумовими операціями: вміння аналізувати, синтезувати, порівнювати, абстрагувати, узагальнювати, робити висновки з проблем, що розглядаються;

- досвід творчої діяльності: вміння виявляти проблеми, розв'язувати їх, формувати гіпотези;

- самостійна робота: робота з навчально-методичною, науковою, допоміжною вітчизняною та зарубіжною літературою з питань, що розглядаються, вміння отримувати інформацію з різноманітних джерел (традиційних; спеціальних періодичних видань, ЗМІ, Internet тощо).

Тестове опитування може проводитись за одним або кількома змістовими модулями. В останньому випадку бали, які нараховуються Здобувачу за відповіді на тестові питання, поділяються між змістовими модулями.

Результати поточного контролю заносяться до журналу обліку роботи. Позитивна оцінка поточної успішності Здобувачів за відсутності пропущених та невідпрацьованих практичних занять та позитивні оцінки за індивідуальну роботу є підставою для допуску до підсумкової форми контролю. Бали за аудиторну роботу відпрацьовуються у разі пропусків.

Підсумковий контроль здійснюється під час проведення залікової сесії з урахуванням підсумків поточного та модульного контролю. Під час семестрового контролю враховуються результати здачі усіх видів навчальної роботи згідно зі структурою кредитів.

Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою.

Розподіл балів для дисципліни з формою контролю залік

Поточне оцінювання та самостійна робота		Індивідуальне ззавдання	Сума балів
ЗМ1	ЗМ2		
35	35	30	100

Шкала оцінювання індивідуальної роботи

Оцінка за національною шкалою	Кількість балів	Критерії
відмінно	30	відмінне виконання (розкриття теми, посилання та цитування сучасних наукових джерел (не старше 2017 року), дотримання норм доброчесності)
	25	відмінне виконання з незначною кількістю помилок виконання (розкриття теми, посилання та цитування сучасних наукових джерел (більшість з яких не старше 2017 року), дотримання норм доброчесності)
добре	22	виконання вище середнього рівня з кількома помилками (розкриття теми в межах об'єкту та завдань роботи, посилання та цитування сучасних наукових джерел (серед яких є такі, що не старше 2017 року), дотримання норм доброчесності)
	20	виконання з певною кількістю помилок (розкриття теми в межах об'єкту та завдань роботи, наявність посилань та цитувань наукових джерел, дотримання норм доброчесності)
задовільно	18	виконання роботи задовольняє мінімальним критеріям помилок (розкриття теми в основному в межах об'єкту роботи, наявність концептуального апарату роботи, присутність не менше 5 посилань та цитувань наукових джерел, дотримання норм доброчесності)

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	Зараховано
82-89	B	
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	
35-59	FX	Не зараховано з можливістю повторного складання
<u>0-34</u>	F	Не зараховано з

		обов'язковим повторним вивченням дисципліни
--	--	---

Умови допуску до підсумкового контролю

Здобувачу, який має підсумкову оцінку за дисципліну від 35 до 59 балів, призначається додаткова залікова сесія. В цьому разі він повинен виконати додаткові завдання, визначені викладачем.

Здобувач, який не виконав вимог робочої програми по змістових модулях, не допускається до складання підсумкового контролю. В цьому разі він повинен виконати визначене викладачем додаткове завдання по змісту відповідних змістових модулів в період між основною та додатковою сесіями.

Здобувач має право на опротестування результатів контролю (апеляцію). Правила подання та розгляду апеляції визначені внутрішніми документами КНУБА, які розміщені на сайті КНУБА та зміст яких доводиться Здобувачам до початку вивчення дисципліни.

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальні посібники:

Кондратюк К. К., Сухий О. М. Сучасна національна історіографія новітньої історії України (1914–2009 рр.) / Кондратюк К., Сухий О.: Навч. посібник. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010.

Словники, довідники

Пам'ять історична / Г. Горак // Історична наука: термінологічний і понятійний довідник [Текст]: навч. посіб. для студ. вузів / В. М. Литвин, В. І. Гусев, А. Г. Слюсаренко та ін. К.: Вища школа, 2002. С. 281.

Національна та історична пам'ять: словник ключових термінів / кер. авт. кол. А. М. Киридон. — К., 2013.

Монографії, наукові статті

Історична пам'ять // Колесник І. Українська історіографія: концептуальна історія. – К.: Інститут історії України НАН України, 2013. – С. 478-494.

Грінченко Г. Усна історія – теорія, метод, джерело // Невигадане: Усні історії остарбайтерів / Автор-упорядник, ред., вступ.ст. Г. Грінченко. – Х.: Видавн.дім «Райдер», 2004. – С. 10-32.

Масенко В. Історична пам'ять як основа формування національної свідомості // Український історичний журнал. – 2002. - № 5. – С. 49-62.

Позднякова-Кирбят'єва Е. Г. Соціологія соціально-історичної пам'яті: теоретико-методологічні та емпіричні студії: монографія. — Запоріжжя, 2014.

Проблема історичної пам'яті у всесвітньо-історичному дискурсі (1945–2015 рр.): монографія; Київ: ДУ «Інститут всесвітньої історії Національної академії наук України», 2021. – 312 с.

Бойко О.Д. Колективна пам'ять: природа, суть, структура. Національна та історична пам'ять. – 2012. – Вип. 3. – С. 93–105.

Бойко О. Д. Сучасний політичний міф як інструмент конструювання історичної пам'яті [Текст] / О. Д. Бойко // Національна та історична пам'ять. Збірник наукових праць. – 2012. – Вип.1. – С. 82–100.

Зерній Ю. О. Державна політика пам'яті в Україні: становлення та сучасний стан [Текст] / Ю. О. Зерній // Стратегічні пріоритети. – 2008. – № 3 (8). – С. 41–51.

Герасименко Л. С. Історична пам'ять в Україні: сучасний стан та виклики майбутнього. Національна та історична пам'ять. – 2011. – Вип. 1. – С. 116–134.

Буряк Л. І. Культурні чинники впливу на національну пам'ять українського суспільства [Електронний ресурс] / Л. І. Буряк // Гілея: науковий вісник. – 2013. – № 72. – С. 5–12. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gileya_2013_72_2

Бабка В. Л. Політика пам'яті в перші роки незалежності України [Текст] / В. Л. Бабка // Гілея. Науковий вісник. – К., 2016. – Вип. 110. – С. 360–364.

Бабка В. Л. Міжетнічні відносини та державна політика пам'яті в Україні / Мультикультуралізм як соціально-правове явище: виклики глобалізованого світу / За заг. ред. А. М. Подоляки. – К. : ТОВ «Арт-технологія», 2015. – С. 203–215.

Ассман А. Простори спогаду. Форми та трансформації культурної пам'яті / Аляйда Ассман; пер. з нім. К.Дмитренко, Л.Доронічева, О.Юдін. – К. : Ніка-Центр, 2012.

Гриценко О. Президенти і пам'ять. Політика пам'яті Президентів України (1994-2014): підгрунття, послання, реалізація, результати. – К.: К.І.С., 2017.

Зашкільняк Л. Історична пам'ять та історіографія як дослідницьке поле для інтелектуальної історії // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. – 15/2006-2007. – С.855-862.

Скельчик С. Імперія пам'яті. Російсько-українські стосунки в радянській історичній уяві. – К.: Критика, 2008.

Касьянов Г. Історична політика 1990-х – початку ХХІ ст.: Україна та пострадянський простір // <http://uamoderna.com/images/archiv/21/UM-21-Kasianov.pdf>

Касьянов Г. Історична політика і меморіальні закони в Україні (початок ХХІ ст.) // Агора. – Вип. 17. – С. 64-74. <http://kennankyiv.org/wp-content/uploads/2016/12/Kasianov.pdf>

Коннертон П. Як суспільства пам'ятають / Пер. з англ. С. Шліпченко. – К.: Ніка-Центр, 2004.

Мінк Ж. Геополітика, примирення та ігри з минулим: на шляху до нової пояснювальної парадигми колективної пам'яті // Україна модерна. – 2009. – № 4. – С.63 – 64.

Нагорна Л.П. Історична пам'ять: теорії, дискурси, рефлексії. – К., ІПіЕНД ім. І.Ф.Кураса НАН України, 2012.

Зашкільняк Л. Історія і соціальне замовлення (на прикладі шкільних підручників з історії) / Леонід Зашкільняк // Шкільна історія очима істориків-науковців: матер. Робочої наради з моніторингу шкільних підручників історії України. – К.: Видавництво імені Олени Теліги, 2008. – С. 64–81.

Волянчук О. Я. Суспільна пам'ять і політика: Мистецтво можливого /

Ольга Ярославівна Волянюк. – К.: ДП «НВЦ «Пріоритети», 2013. – 172 с.

Європа та її болісні минувшини [Текст] / Авт.-упоряд. Ж. Мінк, Л. Неймайєр ; пер. з фр. Є. Марічева. – К. : Ніка-Центр, 2009. – 272 с.

Гон М. М. Механізми забуття: маргіналізація пам'яті про «чужих» в Україні [Текст] / М. М. Гон // Панорама політологічних студій. – 2015. – Вип. 13. – С. 185–191.

Інформаційні ресурси:

Освітній сайт КНУБА. Сторінка кафедри політичних наук і права. Дисципліна «Політика національної пам'яті». URL: <https://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=4175>.

Навчальне видання

ПОЛІТИКА НАЦІОНАЛЬНОЇ ПАМ'ЯТІ

Методичні рекомендації
з підготовки до практичних занять, виконання індивідуальних
завдань та самостійної роботи
для студентів спеціальності 052 «Політологія»

Укладач:

ПРИСТАЙКО Валерій Володимирович
СЕМКО Вадим Леонідович

Підписано до друку 27.07.2021 р.
Формат 60x84/16. Папір офсетний.
Друк офсетний. Зам. № 20-356
Умов.-друк. арк. 0,7. Обл.-вид. арк. 0,9.
Тираж 100 прим.

Віддруковано ФО-П Шпак В. Б.
Свідоцтво про державну реєстрацію В02 № 924434 від 11.12.2006 р.
м. Тернопіль, бульвар Просвіти, 6/4. тел. 097 299 38 99.
E-mail: tooums@ukr.net

